Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 200. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 1-го СЕРПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 200. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 1, 1952. VOL. LX.

НОВА РАДА СТАБІЛІЗАЦІЇ ПЛАТНІ

Вашингтон. — Президент Труман, під час свого побуту в своему рідному домі в Індепенденс у стейті Мизури, найменував 14 членів до Ради Стабілізації Платні, якої діяльність, на підставі ухвали Конгресу, буде обмежена виключно до вирішування висоти платень в підприємствах і наставлювання ціни на продукти, згідно з актом про оборонну мобілізацію. Попередня рада зрезигнувала під тиском Конгресу тому, що вона присвоїла собі посередництво в страйку сталеварників, ухвалила максимальну підвишку платні для робітників, а цим викликала ворожнечу підприємців. Рада Стабілізації Платні складається з трьох груп, що заступають різні інтереси, а саме: з шести представників публіки, які на ділі представляють Конгрес; з представників робітництва, що їх звичайно рекомендують обидва головні осередки зорганізованих юній, а саме Американська Федерація Праці й Конгрес Індустріяльних Організацій; третя; група — це представники промислових підприємств. Кожний член мас свій голос, одначе, в практиці, рахується з групою, яка його порекомендувала. Одначе при вирішуванні, чи в якімсь підприємстві можна признати підвишку робітникам або чи можна знести обмеження цін на якийсь продукт, під натиском уряду представники солідаризуються з представниками робітництва, як це було в справі між сталеварниками й підприємцями, і тоді приходить до зудару між поодинокими групами. Тепер Конгрес поклав точніші правила до поступати при вирішуванні таких справ і тому нові члени Ради Стабілізації Платні творитимуть нову раду. На 18 членів ради президент наіменував повну групу з робітничих кіл, тоб-то шість членів, а з двох інших груп тільки по чотири.

Виявлено фалшування щоденника ген. Ґрова

Вашингтон. — Військові чинники, на підставі аналізи виданої совєтами книги, виявляють фалшування щоденника ген. Ґрова. Ґров, звільнений від командування на шість місяців за невідповідне записування військових таємниць та за недбале переховування своїх нотаток, отримав додатково нагану, хоч [illegible] багато уривків з його нотаток були переінячені комуністами. Переінячені уривки виявляли неправдиве спрямовання ЗДА розпочати негайну попереджувальну війну з Совєтами. На підставі викраденого в генерала щоденника, червоні видали зимою минулого року в східній Німеччині книжку британського автора Річарда Сквайреса „На шляху до війни". У книзі були світлини та уривки з щоденника ген. Ґрова, що викликали враження військового поготівля в ЗДА. Тепер військові круги твердять, що уривок, на якому найбільше спирали свою пропаганду комуністи, був сфальшований. Це торкається зокрема перекручення й невідповідного пояснення слів, що наведені в книзі „Війна. Швидко, як тільки це можливо. Тепер". Уривок „Наш напад повинен бути скерований у слабі місця ворога . ... ми повинні зрозуміти, що ця війна це війна тотальна, що провадиться усякою зброєю", як 3 інші уривки не були в щоденнику зовсім.

Айзенгавер за обережну передвиборчу агітацію

Денвер. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер вирішив кандидувати обережно на становище президента, покладаючи на правильні республиканські партійні організації для агітації на такий лад, як це робив Вендел Вилкі в 1940 р. або Тамес Е. Дюї в 1944 і 1948 рр. Республиканський кандидат і його дорадники теж переконуються, що не так то легко буде віднести перемогу над демократами, яких очолюватиме губ. Адлей Е. Стівенсон і сен. Джан Спаркман. Для обережного ведення агітації придумано в англійській мові вислів „роннінг скерд" (бігти залякано), бо це краще запевнює успіх, ніж надмірне довір'я.

Оборонці комуністів вимагають проголошення „невдачі процесу"

Ню Йорк. — Оборонці, що виступають у процесі комуністів, обвинувачених в змаганні до насильного скинення уряду Злучених Держав, зголосили прохання признати „невдачним" теперішній процес, що ведеться перед федеральним судом. Оборонці твердять, що проголошення „документальних доводів" признірами Федеральним Слідчим Бюром, що Комуністична партія в Америці змагає до насильного скинення уряду, викликало пересуд проти обвинувачених і тому не можна рахувати на справедливий вислід судової розправи. Майже одночасно, за вістями з Лос Анджелес, оборонці в тому місті зголосили прохання проголосити невдачу процесу проти 14 тамошніх комуністів з тих самих причин.

ВЕЛИКІ ЕКОНОМІЧНІ ВТРАТИ, ЯК НАСЛІДОК ПОСУХИ

Вашингтон. — З різних околиць Злучених Держав наспіли до уряду звідомлення про катастрофальні наслідки довготривалої посухи, а з ним приходять благання за допомогу в біді. За відомостями, які дістав сен. Лістер Гілл від адміністрації Фармерських Домів, цілий стейт Алабама треба б проголосити „областю нещастя", щоб таким способом признати позичку для ратунку фармерів. Департамент рільництва вже проголосив стейт Арканзо, частину стейту Тенесі, дальше частину стейту Мизурі як „область нещастя". Подібний стан мас бути проголошений в деяких околицях стейтів Кентокі, Міссісіппі, Массачусетс і інших. Пасовиська в Тенесі так висохли, що цілий стейт представляє справжню руїну щодо стану худоби, бо не можна буде придбати сіна на корм під час зими. Втрати в худобі і землеподах нараховують там по $500,000 денно. Коли якусь околицю проголосять „областю нещастя", тоді Домашня фармерська адміністрація автоматично дістає право давати фармерам позички на закупно сіна, якщо фармери не можуть дістати позичок в інших установах.

ПРИВІТ У. Н. СОЮЗУ І „СВОБОДИ" О. П. ПОНЯТИШИНОВІ

Бувший Адміністратор Єпархії Українців Католиків у Злучених Державах, о. Петро Понятишин, обходив 27 липня ц. р. 50-ліття свого священства. Сердечні привіти вислали з цеї нагоди телеграфічно УНСоюз та „Свобода", якої він був свого часу Адміністратором. Заслуги о. Понятишина для нашого народу в Америці й для української справи є великі, хоч сьогодні мало відомі новішому поколінню. Завдячують Йому багато теж і УНСоюз та „Свобода", у якій поміщувано багато його статтей на різні церковно-народні проблеми. Особливо живу політично-дипломатичну акцію виявив о. Понятишин в час відродження Української Держави в Україні, загріваючи американських українців, як Адміністратор Укр. Катол. Церкви, до допомоги Українському Урядові в його змаганнях до соборности і незалежности усіх українських земель.

ПРОМОВА СЕКР. ЧЕПМЕНА НА УКР. КОНҐРЕСІ В КОНҐРЕСОВОМУ РЕКОРДІ

Вашингтон. — В Конґресовім Рекорді з дня 22 липня ц. р. поміщено знаменниту промову, яку виголосив секретар внутрішніх справ, Оскар Л. Чепмен, на бенкеті, влаштованім з нагоди П'ятого Конгресу Американських Українців в готелі Статлер, дня 5 липня. До Рекорду вніс ту промову сенатор Блер Муді з Мішіґен, що у своїх вступних словах схарактеризував теж сам Конгрес Американських Українців і його делегатів, що з'їхались з різних стейтів на сам День Незалежности, щоб це і таким способом заманіфестувати відданість тим ідеалам, які є обняті Декларацією Незалежности. Сенатор ще додає, що промовою, яка „найбільше додавала духа", була промова секретаря внутрішніх справ Чепмена, в якій він дав признання українському народові за його вікову боротьбу за незалежність. Він виразно підкреслив, каже сенатор, що український нарід змагає до свободи вже сотні років та що не зважаючи на ворожу окупацію, тиранію, голод і депортації, дух волі далі живе серед українців. Секретар Чепмен, говорить сенатор, це зазначив, що ми мусимо придержуватися принципів президента Вилсона з 1919 року, якщо хочемо знайти ключ до справедливого та тривкого миру. При кінці заявив, що він гордий з вкладу в американську демократію тих українців, що живуть у стейті Мішіґен, як і з тих скитальців, що прибули недавно.

Стівенсон провадитиме особисто передвиборчу агітацію

Спрінґфілд, Ілл. — Від середи 30 липня губ. Адлей Е. Стівенсон залишив дотеперішнє становище „опірчивого Адлея" й „покірного кандидата" і перестав виправдуватися, чому він прийняв кандидатуру. Він став уже на чолі передвиборчої агітації, заявляючи, що він задоволений з Демократичної Конвенції і її вислідів. Кореспонденти, що брали участь в інтерв'ю з губернатором, твердять, що він з кожною хвилиною стає більше войовничим і агресивним і тому хоче вести агітацію на свій лад, не здаючися на заповіджені „промови на зупинках" президента Трумана. На разі він не думає зрікатися свого становища губернатора доти, доки не зайде потреба. Він заявив, що в засаді погоджується на становище свого противника, ген. Айзенгавера, в справі Північно Атлантійського Пакту і тому не буде під час кампанії говорити щось таке, що могло б послабити прихильність аліянтів до Америки.

Мек Клой віщує об'єднання Німеччини

Ню Йорк. — Високий Комісар ЗДА в Німеччині, після свого уступлення, приїхав до Америки кораблем „Юнайтед Стейтс" і заявив кореспондентам, що він вірить у те, що навіть Совєти будуть змушені допустити до об'єднання обох частин Німеччини. МекКлой вірить, що моральні сили працюють в тому напрямі, хоч він сам не може сказати, „коли і як це може статися". Мек Клой — це нюйоркський правник і він служив у Німеччині як Високий Комісар ЗДА три роки і два місяці, а тепер задумує продовжувати свою правничу працю в Ню Йорку.

Припинення страйку моряків на побережжі Пацифіку

Сан Франсіско. — Тут припинився понад шестидесятиденний страйк юнії моряків побережжя Пацифіку, що був спричинений домаганням моряків підвишки платні за їхню працю. Керівництво пароплавних компаній не знаходило для себе можливим задовольнити ці домагання й тому страйк тривав довго та спричинив великі втрати як обом сторонам так й економіці західного побережжя ЗДА. Про розміри страйку може свідчити факт, що в самій Каліфорнії 84 кораблі стояли нерозвантажені. Загрозливе положення одначе ще не полагоджено.

Адмірал граф Мавнтбеттен командувачем союзних фльот на Середземному морі

Рокенкур, Франція. — Тут панує думка, що теперішній командант англійської фльоти на Середземному морі адмірал граф Бірми Мавнбеттен буде іменований командувачем усіх союзних фльот в цьому просторі, це значить фльоти ЗДА, Франції, Італії, Греції і Туреччини. Але він буде під командою адмірала ЗДА Роберта Б. Карні, який є найвищим командувачем усіх родів зброї на Сході. В такий спосіб здійсниться амбіція Англії, яка домагалася голосу в спільній команді на Середземному морі, що таке важливе для Британської імперії. Існують оправдані вісті, що адмірал Мавнтбеттен згодиться на таку частинно залежну, команду під контролею ЗДА. Але з-під його впливу відтягнена буде команда над атомовою зброєю, хіба що Конгрес ЗДА змінив би свою ухалу, згідно з якою команда цієї зброї мусить бути в американських руках. Всі союзники високо цінять військові здібності адмірала графа Мавнтбеттена, який займав відповідальні становища під час останньої війни. Створення спільної морської команди на Сході приспішили такі випадки: непевне положення в Єгипті і Ірані, підкреслення конечної оборони європейської Туреччини та Даданелів і Анатолії, та потреба переконати маршала Тіта про конечність спільного оборонного пляну в цьому просторі. Тіто не зміняв ще в цій справі вирішного становища, але він годиться вислати своїх двадцять старшин до ЗДА на вищий перевишкіл.

ФРАНЦІЯ ЗАТРИВОЖЕНА МОЖЛИВІСТЮ ПРОГРАТИ ВІЙНУ В ІНДОКИТАЇ

Вашингтон. — Американська неприхильна відповідь Франції щодо призначення 625 мільйонів долярів на підтримку французьких військових зусиль, викликала тривогу у Франції, чого виявом були розмови між послом Франції Генрі Бонне та асистентом державного секретаріяту для европейських справ, Джорджем Перкінсом. Америка запропонувала поміч на цей фіскальний рік висотою 187 мільйонів долярів, що ставить оборонність Франції під загрозу, як про це було сповіщено на нарадах у цій справі. Французький уряд поінформував ЗДА, що зменшення допомоги на 438 мільйонів долярів може бути рішальне для успіху чи провалу військових плянів в Европі. Серед міркувань, які навів щодо цього посол Бонне, була вказівка на можливість натиску з боку французького громадянства на уряд, щоб країна припинила коштовну війну в Індокитаї та відкликала війська, що беруть у ній участь. Посол вказав на можливість, у такому випадку, самим ЗДА протидіяти поширенню комунізму в тій частині Азії та підкреслив аналогію між боротьбою французів в Індокитаї й британців у Греції, доки ОН не прийшли там з чинною поміччю. Державний секретар Дін Ачесон висловився з того приводу, що згадані труднощі спричинені зниженням коштів на озброєння, що їх ухвалив Конгрес. Конгрес не угледнив домагання президента Трумана призначити 7,900,000,000 на загальну програму безпеки, знизивши цю суму до 5,995,281,000. Відповідно зменшились кошти призначені для Західної Европи — більше, як на більйон долярів, а приблизно на шістсот мільйонів зменшився фонд економічної і оборонної помочі. У своєму виступі, державний секретар не згадував про можливість відступлення Франції від війни в Індокитаї й не подав ніяких про це додаткових інформацій. Він одначе підкреслив, що обмеження оборонних коштів спричинило зменшення проєктованих оборонних замовлень у французьких фабриках.

Сенсаційна перемога француза на Олімпіяді в Гельсінках

Гельсінкі, Фінляндія. — На Олімпійських ігрищах в Лондоні 1948 року американці здобули були всі вісім плавацьких спортових титулів. На теперішній Олімпіяді в Гельсінках американські спортовці здобули вже чотири пливацькі титули мистців, але в середу француз Жан Буате випередив найкращого американського пливака Форда Конна з Огайо та здобув бравурну перемогу, встановляючи новий рекорд на 400 м., які він переплив у 4 минутах і 30.7 секунди. Рекорд у цьому змаганні виносив 4 мінути і 41 секунда на Олімпіяді 1948 р., а американець Ф. Конно також його переміг, бо плив 400 м. 4 мінути і 31,3 секунди. 3,500 товпа вітала окликами радости французького пливака, але нагло зачала сміятися, бо присутній на змаганнях батько Жана Буате таки в одінні скочив до ставу, щоб з радости поцілувати сина переможця. Син підтримав батька на воді, але коли вони цілувалися, обидва пірнули на хвильку в воду.

Уряд Єгипту касує титули паш і беїв

Каїро. — Єгипетський уряд законом скасував усі титули паш і беїв, якими так любувався бувший король Фарук та ними щедро винагороджував своїх прихильників. Згідно з цим законом „сильна" людина режиму, головний командувач збройних сил, генерал майор Мохаммед Наґіб, стратить титул бея, а його прем'єр Алі Магер титул паші. Новий уряд уже поробив такі зміни в Єгипті. Заявив, що Єгипет залишиться монархією, чого домагалася Англія. Остеріг іноземні уряди, щоб не мішалися у внутрішні справи Єгипту. З радістю прийняв заяву Англії, що вона не вмішуватиме у внутрішні справи Єгипту. Звільнив усіх тих осіб з в'язниці, які там сиділи „за образу масстату" бувшого короля. Перевірив закон з 1949 року, який забороняв чужинцям контролю своїх підприємств у Єгипті. Новий закон дозволяє мати чужинцям 51 відсоток акцій, а давній дозволяв тільки на 49%. Кілька місяців назад американська нафтова спілка виєфала свій інтерес з Єгипту, а також повтікали з тої країни інші іноземні інвестиції. Король Фарук живе на острові Капрі і там прийняв титул „князя Єгипту", а його жінка живе як „княжна Єгипту".

Бувший єгипетський король Фарук, що тепер перебуває на острові Капрі (Італія), не так зажурений тим, що діється в Єгипті, як своїми 200 куфрами, які покищо не має до розмістити. В тих куфрах, між іншим, є багато золота. Тут бачимо його, як іде автомобілем, розглядаючись по чудовім острові.

СКИНЕНО 600 ТОН БОМБ НА ВОРОЖІ ФАБРИКИ НАД РІКОЮ ЯЛУ

Токіо. — Американські суперфортеці з Японії та Окінави завдали ворогові в Північній Кореї величезної шкоди, бомбардуючи уночі з середи на четвер алюмінійові фабрики над рікою Ялу, біля самої манджурської границі. В налеті взяли участь 63 суперфортеці. Тим самим це було найсильніше американське бомбардування одного ворожого об'єкту за весь час корейської війни. Військове командування зараховує це бомбардування до „знаменитих". Воно тривало три години. Не зважаючи на сильну оборону з боку ворога, всі суперфортеці вернули щасливо без поважніших ушкоджень. Фабрики, які були предметом цього налету, виготовляли уже довший час знаряддя, потрібне ворогові для ведення війни. Це вже третій більший налет американських літунів з цього часу, коли виявилось, що з перемир'ям іде погано і немає надії на його позитивний вислід. Цей напад подібний до того, який відбувся 23 червня, коли то уряд комуністичної Північної Кореї протестував, що американські літуни переступили границю і бомбардували манджурську територію. Того самого протесту надіються американці й тим разом. Комуністи пояснюють цей налет тим, що Об'єднані Нації вживають тепер „військового натиску" на те, щоб змусити Північну Корею до перемир'я на таких умовинах, які вони подиктують. Ген. В. Д. Ґені, начальний командир бомбардувально-літунських сил на Далекому Сході, заявив по налеті, що американські літуни знищили фабрики, але не бомбардували біля 300 бараків, в яких, по всякій правдоподібності, живуть робітники, що працювали в знищених фабриках. Також стверджено, що американські В-29, які брали участь в нападі, стрінулись тим разом з дуже сильною літунською обороною. Між іншим, деякі ворожі літаки були засмотрені гарматами. Їх спроваджено з китайських морських баз. Досі тих алюмінійових фабрик не атаковано тільки тому, що вони положені над самою рікою Ялу, себто дуже близько манджурської границі.

Генерал Бовлі за визвольну політику у відношенні до Совєтів

Берлін. — Сюди прибув на відвідини давніший командувач ЗДА в Берліні, генерал бригади Франк Л. Бовлі, що тепер є віцепрезидентом Ню Йорк Університету. Він заявив перед журналістами, що ЗДА повинні залишити „політику стримування" у відношенні до Совєтів, і зачати „політику, визволення народів Східньої Европи". Він сказав, що дотеперішня „стратегія Вашингтону" довела до того, що стікав кров'ю Західний Берлін, а тепер ллється кров у Кореї і в інших частинах світу. „Наша закордонна політика повинна базуватися на тому факті", твердив генерал Бовлі, „що совєтські провідники — це злодії та убивці". Часопис „Нойєс Дойчлянд", орган Комуністичної партії у Східній Німеччині, гостро нападає на генерала Бовлі та називає його „правдивим американським торговцем війною".

Англійська партія праці проти ратифікації договору з Німеччиною

Лондон. — Англійська Партія Праці залишає свої партійні непорозуміння та заявляє, що в п'ятницю голосуватиме проти ратифікації контрактового договору з Німеччиною, який заключила Англія, ЗДА та Франція, щоб уможливити Німеччині бути повноправним членом Північно Атлантійського Пакту. Надіються, що консервативна більшість англійського парляменту в цілості голосуватиме за ратифікацією договору. Партія Праці не виступає в засаді проти прийняття Західної Німеччини до Західного Оборонного Пакту, але вона думає, що не треба з цією справою спішитися, коли робиться старання, щоб передискутувати цю проблему з Совєтами.

В БУКАРЕСТІ КОМУНІСТИ АРЕШТУЮТЬ ДІТЕЙ

Відень. — Сюди надійшли провірені вісті, що букарестська комуністична поліція арештувала більшу групу дітей нижче двадцяти років та вела їх із зв'язаними руками до авта, що стояло на вулиці. Догадуються, що тих дітей арештували за „змову в користь Заходу", або що це діти тих батьків, яких зліквідували як політично „ненадійних".

ГЕН. ДЖЕЙМС А. ВАН ФЛІТ НЕ ВІРИТЬ У ШВИДКЕ ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ

Мунсон, Корея. — В понеділок адмірал Вільям М. Фехтелер заявив у Вашингтоні, що в Кореї мусить бути швидке перемир'я, бо комуністи потребують його. Але в середу генерал ЗДА Джеймс А. Ван Фліт твердив, що він не вірить у швидке перемир'я в Кореї, де комуністи згромадили мільйон вояків і сильно згустили свої фронтові лінії, а також приготовили оборону на обох своїх побережжях, щоб забезпечитися перед висадкою союзних військ. Ген. Ван Фліт твердив, що найкращий шлях до перемир'я — це „сильний натиск на комуністів". Вісті з квартири переговорів про перемир'я в Панмунджомі підтверджують заяву ген. Ван Фліта, бо на відмінні для вступних переговорів комуністичні представники заявили, що вони відтягають навіть ті пункти, на які вже були раніше погодилися. Вони знову домагаються, щоб перемир'я не „було дійсним" так довго, доки не здійсниться виміна полонених і доки невтральна провірочна комісія не ствердить, що здійснено всі умови про перемир'я по обох боках. Комуністи вицофують навіть ті пункти з тимчасового пропонованого договору, які вони самі запропонували. Здогадуються, що червоні хочуть змін у таких справах, як демаркаційна лінія між обома арміями, уповноваження невтральних комісій, та інші, на які вони вже дали були свою згоду. Також у справі виміни полонених важко дійти до порозуміння, бо комуністи домагаються примусової репатріяції полонених, а союзники її рішуче відкидають. Також комуністи домагаються нової провірки полонених, а союзники годяться на те, що вона може відбутися після закінчення перемир'я. Останнє засідання підкомісії тривало годину і одну минуту і не посунуло справи перемир'я вперед, тільки її ще відсунуло.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПО СТАЛЕВІМ СТРАЙКУ

В нормальних часах покінчення такого страйку в сталеварнях, що тривав 53 дні, був би надзвичайною подією в цій країні. Але тим разом так не сталось. Уся увага загалу була звернена в останній час на те, що ділялось в Шікаґо на Демократичній та Республіканській конвенціях, тобто була прикована до вибору кандидатів на наступного президента. Це тільки вказує, яку велику вагу прив'язує американський нарід тим разом до особи того, що засяде в січні в Білому Домі, і то головно з огляду на закордонну політику, або простіше, з огляду на щораз гостріше напруження між Злученими Державами і СССР.

Як знаємо, сталеве виробництво займає в Америці переднє місце. Воно є тим чинником, що заважує в мирний час на цілому господарстві, на добробуті й безробіттю. Його значення куди важливіше у війні, чи в такому напруженому положенні, яке тепер доводиться переживати Америці та усьому ще вільному світові. Як глядіти з цього боку на минулий страйк, то можна тільки радіти, що він покінчився, але заразом також якнайгостріше осудити тих, що його спричинили, чи зволікали з його полагодою. Якщо поглянути тепер на різні фотографії, що їх містять газети в зв'язку з полагодженим страйком,, то з дива не можна вийти, як сердечно вітається Ф. Морей, президент Конґресу Індустріяльних Організацій, з президентом Сталевої Корпорації Ферлесом. Навіть пишуть, що обидва будуть тепер об'їздити країну, щоб тим дати доказ, які добрі настали тепер відносини між зорганізованим у сталевій продукції робітництвом та фабричним проводом. Чому ж таке не сталося скорше? Чому треба було аж телеграм з Кореї, що незабаром не стане гарматніх стрілен, якщо буде дальший застій у сталевім виробництві?

Можна сміло ствердити, що вина тут по обидвох боках, а зокрема ще завинила теж і демократична адміністрація.

Що ж осягнено страйком? Робітники дістали підвишку, це правда. Але теж правда, що й промисловці добилися підвишки цін на свої вироби. Хто ж властиво на тому потерпить? Чи не сіра людина? Чи не та, що не має за собою сильних юній і гарантованих великих заробітків, а тепер платитиме ще більшу ціну за залізні вироби, чи ті бляшані пушки, з консервованою городовиною, чи овочами, без яких тепер не обійдеться ніяка хата? До такої підвишки вже приготовляють американців економісти ,що пильно слідкують за цінами. На неї не доведеться довго ждати, теж і в такому виробництві, як автомобілеве і т. п.

Не дурім себе! Кожна підвишка в заробітній платні, яка подібна до цеї, якої добилася юнія сталевих робітників, потягає зараз за собою інші підвишки. Це економічної проблеми не розв'язує, як думати про інфляцію. Воно тільки погіршує теперішнє положення. Страйки, як ми вже не раз про це писали, не є вже в руках робітництва тим знаряддям, яким вони колись були. В такій країні, як Америка, повинен бути знайдений інший спосіб на полагоду конфліктів між робітниками і управителями фабрик, ніж страйк. Робітництво повинно мати голос в самій управі, щоб ясно бачити, чого можна і треба домагатись, не потрясаючи структурою підприємства, чи навіть і самої країни. До цього вже йде. Та біда, що як професійні політики, так і робітничі „боси", роблять з таких справ „політику", обраховану на „робітничі голоси". Та ж навіть у сталевім спорі відігравала важливу ролю боротьба за ззакон Тефта-Гартлі, чого не повинно бути! Тут завинив уже сам президент Труман. Проте добре, що страйк скінчився, бо можливо, що він буде тепер доброю наукою для полагоди інших подібних страйків.

„ЧИСТКА" РУМУНСЬКОЇ МОВИ

Від часу, коли в Москві запанував курс на здійснення так званого „злиття націй" (теорія Леніна) всі народи, підлеглі російській комуністичній імперії, мусять переносити найглибше пониження своєї гідности, порівняно з московським „старшим братом". Цього зазнала і зазнає Україна, що мусить святкувати, як „українську національну перемогу" під Полтавою, де українці і шведи були розбиті силами царської Московщини 1709 року. Українську мову як і білоруську та інші мови народів Совєтського Союзу „чистять" по наказу з Москви, але так, що тільки засмічують її російськими словами. Історію Польщі, Чехії, Болгарії, Румунії мусять тепер наново „переписувати" так, щоб виправдати всі злочини російських завойовників-імперіялістів у минулому та в сучасності і робити „злочинцями" дійсних борців за національне визволення. Найбільший натиск робить Москва на Румунію та Болгарію, країни православної віри, де національна свідомість не є така глибока, як напр., між чехами і поляками.

Супроти румунів совєтська Москва не визнає навіть формально права на самоозначення. Напр., хоч більшість населення Басарабії говорить румунською мовою (молдавани), однак молдавську територію прилучено до „Молдавської Республіки", яку створила Москва ще в 1925 р. на лівім березі Дністра, як автономну область у межах Совєтської України. Правда, в тій „Молдавській Республіці" була більшість українців, але для політики Москви це не перешкода. 1940 року молдавську територію Басарабії включено до „Молдавської Республіки", проголошено її „самостійною" і столицю перенесено до Кишинева. Щоб забезпечити „самостійність" Молдавської Сов. Республіки, Москва заборонила уживати латинської азбуки для молдавського населення і вернула до стану, який був за царського режиму, коли молдавани писали кирилицею.

Але після цих „молдавських" експериментів прийшла черга і на саму стару Румунію. Москва наказує румунським комуністам вести досліди про постання румунської мови. Відомо, що румунська, італійська і французька та інші романські мови вийшли з народних говірок латинської мови. Тому, напр., румун може дещо порозумітися з італійцем, хоч і не вчився італійської мови. Тепер із Москви наказано шукати для румунської мови інших „предків".

До цього притягають „авторитет" Сталіна, який відкрив у собі великі „наукові таланти" щодо мовознавства. Тому преса і наука Румунії мусить виказувати перевагу слов'янських елементів у румунській мові і ганьбити тих учених, що визнають румунську мову за продовження розвитку народної латинської мови. Нові директиви для науки такі: вивчити вплив слов'янських мов на розвиток мови румунської. „Вивчення впливу слов'янської мови (невідомо якої ? — А. П.) це одно з найпекучіших і найважливіших завдань румунських мовних дослідів". Совєтська преса, друкована в Букарешті пише, що „в минулому, особливо в 19 столітті, носії націоналістичної ідеології буржуазії і бояр завели штучну латинізацію румунської мови, вони засмітили мову та відділили літературну мову від живої мови народу. Завдання дослідників мови є в тім, щоб очистити мову від усіх чужих елементів, які не засвоєні були і не визнані народом".

Це рішення Москви, безперечно, буде виконане послушними комуністами в Букарешті. Ми знаємо, що немало дослідників української мови в Совєтській Україні помандрували на Сибір, бо в їх любові до чистої української мови Москва відкрила „буржуазний націоналізм". Така доля і тих румунських учених, що не підуть за вказівками Москви.

А. П.

Віктор Приходько

Про що не говорено на П'ятому Конґресі

Під таким заголовком умістив недавно у „Свободі" статтю д-р Микола Кушніренко. Стаття зачіпає дуже багато важливих і актуальних питань з життя нашої української громади в Америці. Автор нарікає, що на Конґресі не вдалось обмінятись як слід думками на ці теми і зазначає, що про ці справи необхідно поговорити в пресі. Рація. Д-р М. Кушніренко, як соціолог і практичний громадський діяч, подає низку влучних зауважень щодо психології нашого українського громадянства в Америці, хоч, поруч, допускається цілком помилкових тверджень. Напр., щодо ролі Централі Українського Конґресового Комітету в організації українського життя на місцях. Вистачить зазначити, що протягом двох років Український Конґресовий Комітет причинився до організації 80 відділів УККА (перед тим їх було лише 5), а також встановив майже 600 уповноважених Українського Конґресового Комітету на місцях, аби признати, що якраз під оглядом організації і оживлення українського національно-громадського життя на місцях, за минулих два роки було пророблено виключно інтенсивну і велику працю, при чім працю, що вже дала й дає свої позитивні наслідки. Великий і цікавий матеріял подає під цим оглядом також широкий звіт п. Заступника Голови Українського Конґресового Комітету Дмитра Галичина.

Д-р М. Кушніренко станом українського громадського життя в Америці незадоволений. Але хто з наших українських громадських, політичних та національних діячів був коли-будь задоволений з нашої української суспільности? На жаль, на великий жаль, ця суспільність завжди і тепер дає багато до невдоволення і навіть до обурення. Починаючи від Шевченка, через Куліша, Франка, Грінченка, Самійленка, Грушевського і т. д., ця суспільність давала привід нашим національним провідникам до нарікань, обурення, сатири.

Шевченко писав:

Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі,
А ще гірше спати, спати
І спати на волі.

Франко обурювався:

Ти, брате, любиш Русь
Як добрий кусень сала,
Я-ж гавкаю раз-в-раз
Аби вона не спала.

Самійленко сміявся:

Хоч пролежав весь вік
[на печі,
Але завжди я був патріотом:
За Вкраїну свою, чи то вдень
[чи вночі,
Моє серце сповнялось
[клопотом.

Грінченко гірко іронізував:

Ще не вмерла Україна,
Але може вмерти,
Ви самі її, ледачі,
Ведете до смерти.

А Грушевський, підсумовуючи значення України в світі, 40 літ тому писав: „Коли б ненароком отака мала Бельгія зникла з мапи землі, то про цю подію було б повно галасу, але як би таке сталося з Україною, то й пес би за нею не гавкнув".

Отже, треба признати, що існують в українському громадському житті певні „традиції" національного лінивства та байдужости і тих „традицій" ми міцно тримаємося. Хоч, з другого боку, не маємо підстав попадати в розпач. Почитайте літературу російську, польську, німецьку і там ви так само знайдете повно нарікань на „обивателя", — на того обивателя, якого жадні громадські і взагалі вищі інтереси не зворушують і не цікавлять. „Його Величність — обиватель" — взагалі творить „тло" історії кожного народу і всякий соціолог і громадський діяч це мусить добре пам'ятати і надаремно не нервуватись.

А що до нашого, українського, суспільства, то мусимо також об'єктивно признати: не все у нас так зле, — маємо повно і повно, — може значно більше, ніж у інших націй, — ідейности, жертвенности, високого горіння, аж до саможертви.

Але, розуміється, маємо повно й „обивателя". І це „обивательство" в першу чергу відбивається на Народному Фонді. Сюди і спрямовує свою головну увагу п. Кушніренко. Він нагадує: без сильного і міцного Фонду, — всі постанови Конґресу — залишаться клаптем нічого не вартого паперу. А тому пропонує — всебічне оживлення громадського життя на місцях, віча й подібне, щоби всяко активізувати справу Народного Фонду.

Розуміється, проти кожного масового оживлення та активізації, в засаді, нічого не можна сказати. Але в справі Національного Датку тут п. Кушніренко не попадає в ціль. Річ в тім, що український „обиватель" дуже добре знає і про Фонд і про свою повинність і, зрештою, в засаді, не є проти тої повинности. Але треба його зрозуміти: він занятий тяжкою працею, він заклопотаний щоденними ро-

(Закінченнл на стор. 3)

Анатоль Курдидик

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ НАД ТОРОНТОМ

18. Міжнародна Конференція Червоного Хреста

У середу 23 липня 1952 р. „Телеграф", один з найбільших щоденників Торонта (офіційно: 517.323.814 примірників!) мав спеціяльну шату: на першій його сторінці, де звичайно всякі усміхнені красуні або розбиті авта, пишалося 44 візитних карточок, на яких у стільки ж мовах було виписане слово привіту, на сорок третій карточці рівним письмом по-українськи: „Привіт делеґатам!" І вже один отой український напис серед кількох десятків інших, серед доземних японського, китайського та корейського і поземних від таких, що їх можна прочитати та зрозуміти до незрозумілих та покручених бурменського, гіндуського, урдійського, сіямського, вірменського і пуштійського, — вже все це показало, що в Торонті почалася справді всесвітна імпреза, в якій беруть участь українці, — Торонто з того дня стоїть в осередку зацікавлення світу.

Так і є! Коло масивної будови Сіті-гол, під якою находиться пам'ятник Невідомого Вояка та куди не раз ходили українські демонстрації, на сумежних центральних купецьких вулицях Квін-Вест, Бей і Йонґ, що ділить місто на Схід і Захід, повно білих прапорів з червоним хрестом. З балькону Сіті-голу велике полотно теж вітає делеґатів. Кожний торонтонець знає, що у найвищому в місті Йорк-готелі, силует якого панує над столицею Онтерія та який має 1.600 службовців і робітників, відбувається історична 18. Міжнародна Конференція Червоного Хреста — і мабуть кожному теж торонтонцеві залежить на тому, щоб 750 делеґатів, що приїхали з 69 країн в першому дні та репрезентують коло 100 мільйонів дорослих і коло 40 мільйонів юнацьких членів тієї світової організації, винесли про „його" місто найкраще враження. А що серед півтори тисячі службовиків Йорк-готелю находиться поверх дві сотні українців, українці знають іще, що в головній залі готелю, призначеній для пленарних засідань, находиться 56 столів і на стінах висить 56 прапорів, серед них коло турецького прапор Совєтської України: червоне полотнище з серпом, молотом та буквами УССР, лівий ріжок якого вгорі жовтий і правий в низу синій! Чому? Мої земляки кажуть, що це мабуть концесія для тутешніх комуністів, бо як відомо, офіційний прапор УССР таких „кінчиків" не знає.

Довкола нарад Конференції стоїть атмосфера поваги. Це ж ясне: Міжнародна Конференція ЧХ — це найвища інстанція тієї світової добродійної установи і це вона розглядає всі проблеми діяльности ЧХ в міжнародному аспекті, зберігаючи єдність праці всіх національних комітетів. Торонтонська конференція має головним завданням доповнити т. зв. Женевську Конвенцію та переглянути інші міжнародні договори гуманітарного характеру, а Женевська Конвенція — це база праці ЧХ. Це вона має постанови щодо ранених на полях боїв, хворих і розбитків воєнних кораблів, полонених і цивільного населення в часі війни. Це та Конвенція, що дає неторкальність возам, кораблям і літакам із знаком червоного хреста, дозволяє персоналові ЧХ вештатися по побоєвищах та входити в брами таборів полонених і концентраків. Безпека для цих основних принципів праці ЧХ та їх майбутнє — оце й головна тема 18. Конвенції. Крім цього розгляд справ, що їх предложать пленумові чотири окремі комісії (з цього одна для справ політичних втікачів), звіти поодиноких національних комітетів, фінанси, відношення ЧХ до ОН і ряд технічних проблем. Інші справи, отже справа санітарного персоналу, трансфузії крови, першої допомоги, боротьби з пошестями і туберкульозою, соціяльної опіки, опіки над матірю й дитиною, над божевільними, створення лічниць в далеких околицях і опіка над хворими вдома, будуть обговорюватись в підкомісіях. Теж справа Юнацького Червоного Хреста, що наставлений на проблеми здоров'я, на міжнародну приязнь і на допомогу в нужді та біді.

Які це все важливі проблеми — кожному з нас відомо. Автор цих рядків наприклад, в 1944 році, коли в розгромленій Німеччині ішло все горі коренем, почав недомагати на очі. Про якісь окуляри годі було говорити, оптики сміялись безнадійно з відповідного бецуґшайну. В розпуці пишу до знайомої у Швайцарії, пересилаю рецепту. За три тижні приходить пакет з знаками Червоного Хреста, з відділу збірки окулярів, з відповідними для мене. Можу писати, працювати, я не каліка. Потім автор цих рядків був головою одного з таборів українських політичних еміґрантів у Німеччині. І я ніколи не забуду радости в дітей, до яких в бараки приходили пакети від невідомих друзів — однолітків з Юнацького Червоного Хреста з-за океанів, пакети з забавками, солодощами і шкільним приладдям та — найцікавіше — з листами, що нераз нав'язали щиру дружбу і ширили вістку про Україну. І нарешті скільки то нашим людям допомогли, як рятували їх в перші дні по розвалі Німеччини та лиховісні тижні „репатріяції" і полювання на людей посвідки з печатками Українського Червоного Хреста з Женеви! О, українці завдячують Червоному Хрестові багато і не диво, що всі ми наставлені до тієї світової організації позитивно, що ми хотіли б найвищого насилення її праці і що завжди, наскільки можливе, будемо підтримувати цю установу.

Але торонтонська 18. Конвенція далеко не оточена такою прихильністю, яку вона має серед українців-еміґрантів. Широка і всебічна праця ЧХ заторкає в багатьох точках політику і не диво, що на конвенції кожна національна делеґація має у свому складі одного представника з свого дипломатичного корпусу в Канаді та офіційно диспонує двома голосами — національного комітету і свого уряду. На стіл конференції поміж справи загально-людського порядку і значення втискаються вперто політичні проблеми та інтриґи і передовик „Телеґраф"-у писав вірно, мовляв, воно символічне для наших часів, що Совєти і їх сателіти не покинули з усіх міжнародних добродійних установ ще тільки установу Червоного Хреста.

Це правда. Але сьогодні вже відомо, що приявні „Совєти" і їх коляборанти на конференції далеко не зацікавлені в успішному плянуванні та допомозі праці Червоного Хреста. Совєтська делеґація, що складається назовні з трьох — Білорусі, України і СССР, по шість членів у кожній, — очолена д-ром Пашковом, сивим, як пишуть газети, „джентльменом" в білому тропічному костюмі, від перших днів насторожила до себе всіх канадійців, які вже з відомої шпигунської афери в Канаді та реляцій з нарад ОН знають, чого сподіватись від цього троянського коня. Ось чому попри зразкову, хоч і стримано-холодну гостинність, зроблено все, щоб цим „представникам най-най-демократичнішого уряду" запевнити безпеку та втримати їх виключно в межах конференції. „Демократичні" делеґати з-за залізної заслони зрештою знають, як їх люблять. Вони не показують носа поза Йорк-готель, в ньому ходять тільки трійкою, частують обережно персонал довгими совєтськими папіросками, але коли дві дівчини-українки пробували зайти до кімнати делеґаток „України" і запитали, чи ці делеґатки вміють по-українськи, „представниці" замість відповіді з острахом кинулись до телефону і за хвилину в кімнаті були вже детективи, що — очевидно — виправдали дівчат та насміялися із страху делеґаток . . .

Торонто, його мешканці і канадійці знають ціну совєтським делеґатам і може тому так хотіли б, щоб їх побут був спокійний та . . . короткий. І тому, як писав „Телеграф", коли несподівано на летовище прибув літак з 23-членною непрошеною делеґацією червоного Китаю та Півн. Кореї, їх зустріла збентежена мовчанка, тим дурніша, що й самі 23 на всі запити репортерів відповідали трафаретно, що їм нічого казати, або викручувались філософічно теж трафаретним „пождемо і побачимо". А коли з другого дня конференції почалися вже підривні атаки совєтських представників, щоб усунути делеґата Формози та впровадити червоних китайців і північних корейців, коли д-р Пашков і ще один його делеґат пробували проти 15 голосів сторпедувати прийняття в члени ЧХ Зах. Німеччини, коли з цього другого дня почалася відома всім і вся трафаретна червона гамаксойка з усіх світових конференцій, — канадійський загал теж каже „пождемо й побачимо", певний того, що демократичні нерви сильніші від совєтських словних барабанів та що і на цій конференції совєти не перестануть бути собою — а тому спокій і холод найкращі у відношенні до таких „гостей" дорадники.

Петро Самутин, полк. Генштабу

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА РОЛЯ НАШОГО СТАРШИНСТВА

З нашим українізованим 6-им Армійським Корпусом сталося те, що в своїх плянах передбачувала Москва. 22-го червня 1917 р. корпус був кинутий до наступу в районі села Конюхи на наших західних землях, та поніс в пізнішому часі великі втрати як в людях так і в матеріялі. Найбільше згинуло тут нашого цвіту — молодого старшинства. Гинуло наше старшинство з обох боків фронту, бо як би на потіху московському командуванню, проти нашого корпусу стояли наші брати Українські Січові Стрільці. Та вже перші дні бою — змінили ситуацію. Перша зорієнтувалась австрійська команда, та протиставила нам Турецьку Дивізію. Тільки на осінь 1917 року наш корпус був перекинутий в райно Бердичів-Шепетівка на боротьбу з червоними. Не довго прийшлося проіснувати так прекрасному корпусові, наказ міністра Порша про демобілізацію — остаточно ліквідував і цю силу.

Прихід німців

Прихід німців в Україну знову дає нашому старшинству надію на організацію власних збройних сил. Розбите старшинство знову починає стягуватись до Києва та шукати доріг для вступу до власного війська. Частина нашого старшинства продовжує боротьбу на наших північно-східних кордонах, частина ж вступає до Інструкторської Школи старшин в Києві. Навіть старшини, що мусіли б піти на вищі школи, щоб закінчити свою освіту, пішли власне до Інструкторської Школи старшин, аби в пізнішому нести службу в своєму війську.

Травневий переворот та прихід до влади гетьмана вніс і в ряди слухачів школи замішання та в більшості неґативне наставлення до влади. Перегляд першого випуску перепровадив особисто сам сл. п. гетьман Павло Скоропадський, та напевно немило був вражений прийняттям, що спіткало його під час перегляду. На привітання гетьмана старшини відповідали дуже стримано та неохоче.

По приїзді до частин, наше молоде старшинство знову мусіло напіткати великі трудноці, та від початку розпочати боротьбу з московським засиллям. Майже всі вищі становища в частинах були обсаджені старшинами москалями.

По місячному перебуванню в „українських" по назві полках, почали напливати до нас алярмуючі відомості про змосковщення нашого війська та про московське засилля. Така ситуація не скрізь була однакова. Там де були командирами корпусів та дивізій високі старшини українці — там справа стояла краще.

В одному з полків Волинської дивізії (21Волинський полк, — Луцьк), старшини москалі дійшли до такого нахабства, що відверто почали говорити: „Вам малороссам никогда не удастся иметь свою Украину, єто все до пори до времені і ми с вами посчітаемся". В цьому полку напруження дійшло до такого стану, що в старшинське зібрання під час обідової пори заходили по черзі. Один день обідали з початку росіяни, потім українці, та на другий день навпаки. Напруження між старшинами українцями та москалями доходило не раз до відвертої бійки. Хоч полк складався лише з маленьких кадрів, та треба було підготовляти хоч ці кадри, робота не йшла та і не могла відбуватись в таких умовах нормально. Старшини працювали над своїми людьми, але та робота зводились нанівець старшинами командирами москалями. Ми українські старшини зв'язались з місцевою Просвітою та почали боротьбу іншими методами.

Формування в Києві так званих „Кірпічовських дружин", набір старшин-росіян до так званої „Астраханської армії" не полегшив нашого положення. Ми мали надію, що росіяни підуть до цих формацій, але вони мали наказ не залишати нашого війська.

Почалась страшна нагінка на старшин-українців. Спочатку почали звільняти тих старшин, що не мали середньої освіти, хоч в рядах царської армії ці старшини були дуже добрі. Були між ними і старшини зі старшими рангами та з трьохрічним бойовим стажем та майже всіма бойовими нагородами.

Найнебезпечнішими зі старшин для росіян були старшини, що покінчили Інструкторську Школу Старшин. Не дивлячись на рапорти старшин до своїх зверхників та до самого гетьмана Скоропадського, нагінка на старшин-українців не припинялась та врешті досягла свого апогею. Треба було шукати виходу, бо вже почались доноси до німців. Та донощик був викритий — та в скорому часі ліквідований. Але і нам „гарячим" не легше стало. На деякий час треба було притихнути та шукати десь захисту. Тим, що були занадто заанґажовані та очікували з дня на день на арешт, були вручені проїздні документи (викрадені у адьютанта полку) й ці найбільше підозрілі були направлені до Запорізького корпусу на наші північно-східні кордони. Там ці старшини найшли притулок, та здається — і своє єдине на той час військо.

Приходить осінь 1918 року та з нею повстання проти гетьмана. Одночасно з повстанням приходить і московська навала. Знову воянтво без різниці поглядів беззастережно віддає себе на боротьбу з цим найзапеклішим для нас ворогам. Ніхто тоді та нікого не питав з яких земель походить та якому Богові служить. Всі рам'я в рам'я йшли до одної мети.

Маленький приклад

Весна 1921 року. 6-а Січова Стрілецька дивізія як інтернована знаходиться на терені Польщі в Олександрові Куявському. Приходить наказ від нашого командування зголошування добровільців на „якусь" працю в запіллі ворога. Пишу на „якусь" тому, що ніхто нічого певного не знав та і не міг знати бо наказ був таємний. Знали подробиці тільки командир дивізії та його начальник штабу. Не дивлячись на те, що ніхто поза словом „якусь" працю нічого докладного не знав, зголошуються добровільно майже всі старшини дивізії. Командир дивізії генерал Безручко та його начальник Штабу генерал Змієнко — просто в клопоті, кого ж призначити та дати можливість іти в запілля? Не було між нами найкращих чи найгірших, всі ми були однакові як під оглядом національної свідомости так і під оглядом нашого бойового стажу — уже в рядах українського війська. Треба було побрати рішення та не огірчити нікого. Прийшли до рішення, що підуть найсильніші фізично та не обтяжені родинними обов'язкоми. На цьому місці мушу зазначити, що 6-а Січова Стрілецька дивізія — була в повному розумінню цього слова соборною.

Зформована в зимі а радше на весні 1920 року з частин, що знаходились в польській неволі в таборі Ланцут та по інших таборах полонених, складалась зі старшин майже всіх частин української армії. Тут були представники: Корпусу Січових Стрільців — найбільше Запорізького Корпусу, 2 Волинської Дивізії,, 3 Залізної дивізії, 4 Київської дивізії, 5 Херсонської дивізії та інших кінних та інженерних формацій. Майже половина старшин була з наших західних земель та репрезентували старих УСС та корпус СС (Січові Стрільці). Не бракувало також і старшин УГА (Українська Галицька Армія), котрі так як і ми були в польській неволі та знайшли між нами своїх приятелів недолі.

Тут в полоні кристалізувались і наші соціально політичні погляди, вже можна було спостерігати між нами симпатиків соціялістів-рев., соц.-демокр., соціялістів самостійників, та монархістів-гетьманців. Та ніхто нікому не нав'язував своїх поглядів та переконань. Всі вважали, що є вищі цілі та вищі завдання і обов'язки. Політична боротьба між старшинами була не модна.

(Продовження буде)

ІНТЕРВ'Ю З О. БОЙДУНИКОМ

Членом Проводу Українських Націоналістів та Заступником Голови Української Національної Ради.

1) Запити редакції „Свободи" на конкретні і актуальні українські політичні теми ми хотіли б попередити, кількома особистими запитами. Напим читачам та загалові американсько - українського громадянства було б інтересно довідатись дещо про Вас самих: Ваш вік, Вашу професію, Вашу кар'єру, та Ваше становище в українському визвольному рухові і в українському політичному житті?

Відповідь: Вправді я ще не збираюсь писати спогадів і подавати свою біографію зі „заслугами" і „кар'єрою", все ж таки я не відмовляюсь відповісти на Ваші питання. Мені в грудні 1951 року минуло 56 років. Коли ж йдеться про мою „кар'єру", або, краще кажучи, про мою участь і становище в українському визвольному рухові і політичному житті, то вони починаються 1918 роком, коли то, по розвалі австро-угорської монархії, та самодемобілізації її армії, я вступив до Української Галицької Армії, перейшовши в ній всі її світлі і трагічні етапи, включно з етапом „ЧУГА", щоб, в кінці, в квітні 1920 року, перейти на сторону Армії Української Народної Республіки, що; в „союзі" з Польщею, йшла на Київ. В Армії Української Народної Республіки був я до самого кінця, тобто до листопада 1920 року. Дня 20. листопада 1920 року, вечером я перейшов Збруч і опинився в Підволочиськах. Щасливим, для мене особисто, збігом обставин, про які тут не буду згадувати, оминув я трагічну долю моїх товаришів по зброї, тобто польських концентраційних таборів, і під кінець листопада 1920 року пробрався щасливо до свого рідного дому. Перебуваючи вдома, вже дня 26 грудня 1920 року, вступив я до української підпільно - революційної організації, що згодом оформилась в УВО (Українська Військова Організація), занимаючи в ïï „Повкол Муха" пост організаційного референта. В жовтні 1923 року я змушений був втікати за кордон і опинився в Чехословаччині, де студіював і закінчив Високу Торговельну Школу, в Празі, звідки й моя формально-освітня професія економіста. Кажу „формально-освітня професія" тому, що фактично і на ділі я займаюсь ж у р н а л і стикою. Студіюючи в Празі, я, рівночасно, брав участь в суспільно-політичному житті, чи то на форумі студентському, чи загально-українському, будучи деякий час Головою Української Академічної. Громади в Празі, і Головою Української Національної Молоді в Празі, яка, за мого головування, по Першому Конгресі Українських Націоналістів в 1929 році, в якому я брав активну участь, стала складовою частиною Організації Українських Націоналістів (О. У. Н.). В ОУН, від самого початку занимав я різні провідні пости, чи то на еміграції, чи на Західніх Землях України, куди я, з наказу Голови Проводу Українських Націоналістів полк. Коновальця, повернув у вересні 1930 року. Пройшовши різні ієрархічні степені в УВО і ОУН, сьогодні я є членом Проводу Українських Націоналістів, а взявши активну участь в консолідаційній акції, яку в 1945 році заініціював Голова ПУН полк. Андрій Мельник, і в реорганізації Державного Центру У. Н. Р., яка увінчалась успішним створенням Української Національної Ради, став я, з рамени ОУН, Заступником Голови УНРади і на тому посту перебуваю й тепер.

При тому мушу згадати, що в часі тієї політичної „кар'єри" я сидів кількома наворотами в польській в'язниці, а вкінці у німецькому концентраку.

2 У зв'язку з численними прихильними і неприхильними голосами про ОУН з боку своїх і чужих, наших читачів окремо могли б інтересувати відповіді на конкретні наступні питання, на які Ви, як член ПУН, могли б дати інформації, а саме:

а) Які світоглядово-ідеологічні основи і політично-програмові настанови ОУН?

Це питання є незвичайно об'ємисте, щоб можна на нього вичерпно відповісти в інтерв'ю, чи навіть окремій статті. Але постараюсь, в міру спроможности, коротко відповісти на основі програми ОУН і резолюцій затверджених, чи схвалених III-тім Великим Збором Українських Націоналістів в серпні 1947-му році, які сьогодні є обов'язуючі ОУН.

Для всяких ідеологічних і програмово-політичних настанов політичних організацій, чи навіть партій, є вихідні світоглядові заложення. Світоглядові заложення, це є той фундамент, це те підґрунтя на якому спирається і взноситься будова політичних організацій і партій з їхніми ідеологічними і політично програмовими настановами, а в поряд з тим, це є та бусоля, яка вказує і веде кожного реалізатора тих ідеологічних і політично-програмових настанов в їхньому практичному примінені. Світогляд це є питання не лише філософічне, але також соціологічне, що є дуже важливим, як в теоретичній, так і практичній постанові суспільного життя і його ладнання, тобто політиці. І тому кардинальну помилку роблять ті, що обмежують світогляд лише до філософічного питання, не доглянувши в ньому питання соціологічного, і говорять, а навіть пишуть, що для них і для їхньої практичної політики, неважне чи хтось визнає світогляд ідеалістичний, чи матеріялістичний. Це можна порівняти з ідеологічним і політично-програмовим гермофродитизмом, який, як знаємо, є безплідний, а в політиці спроваджує на безплідні манівці. Український націоналізм і націоналістичний Рух, а в тому й ОУН, як речниця і реалізаторка того націоналізму, як у філософічному, так і соціологічному питаннях так теоретичній, як і практичній постановці, виходять зі заложень ідеалістичного світогляду. Згідно з тим ідеалістичним світоглядом, в соціологічному питанні а воно головно нас тут інтересує, ОУН відкидає механічну, а визнає органічну теорію нації, що бере свій початок в родині, і через рід, племя і нарід завершується в НАЦІЇ, як найвищій людській спільноті. Ця найвища людська спільнота творить для себе свої, притаманні її духовости і структурі, форми її життя якою є ДЕРЖАВА, в якій господарем і сувереном є ця національна спільнота, і в якій всі громадяни користуються свободою совісти, слова і дії, в межах добра цілої національної спільноти і її форми держави.

На тих світоглядово-ідеологічних заложеннях, побудована й ціла політична програма ОУН, в якій сказано:

„4. Устрій Української Держави будуватиметься на засадах народовладности.

5. Джерелом усякого права і влади буде народ.

6. Солідарна співпраця і відповідальність усіх станів народу, об'єднаних у представницьких органах, буде основою влади в державі. Тільки спільними та узгідненими силами всієї національної спільноти забезпечиться народові свободу, мир, законність, працю, добробут і справедливість.

.8 Законодатна влада Української Держави складається з обраних народом представників станово-професійного і політичного життя.

9. На чолі Української Держави стане обраний законодатною владою Голова Держави. Він покликатиме виконавчу владу, відповідальну перед ним та законодатною владою.

10. Політичне життя у Українській Державі розвиватиметься лінією перемоги тієї чи іншої національно-політичної ідеї, яка свобідно приведе до себе переважну більшість громадян держави".

До цієї останньої точки слід додати резолюцію схвалену тимже самим III-тім ВЗУН, яка звучить наступно: 1. „Намагання монополізації українського життя однією партією в нинішних обставинах протиприродні і заздалегідь засуджені на невдачу. Вони лише анархізують українське суспільство. 2. Здиференційованість українського суспільства — це явище нормальне, але вона не повинна переходити шевних меж, щоб не атомізувати нашого суспільства. Вона повинна знаходити свою розвязку в національній солідарності, як головній прикметі всякого політичнодозрілого народу".

А дальше в тійже самій програмі сказано:

„12. Закон суворо берегтиме свободи сумління, думки, слова, друку і політичної опозиції в межах обов'язального права".

Насувається питання, як ОУН, визнаючи органічну теорію нації, ставиться до національних меншин? На це питання, програма ОУН дає таку відповідь:

„14. Всі громадяни Української Держави будуть рівні перед законом.

15. Особи чужого походження набувають українське громадянство під умовою льояльности до України". Як бачите, становище, яке застосоване всіми державами супроти чужинців і національних меншин.

Ще ближче і ясніше до ідеологічно-програмових, а тим і політичних питань і їхньої розв'язки, підійшла ідеологічна конференція ОУН в червні-липні 1948 року, що в своїх „Тезах", Розділі VI-ому, сказала наступне: 1. Народовладний устрій, спертий на ідеї свободи людини й солідарности станів, є тією новою суспільною системою, в якій знайдуть своє продовження органічні процеси національного зростання, через ліквідацію соціяльних антагонізмів.

2). Народовладний устрій, що зростає в дусі українського націоналізму, містить у собі ті ідеї, які піднесено в епоху демократії . . .

3). Всі творчі соціяльно-устроєві досягнення демократизму український націоналізм розгортає далі . . ."

б). Яка була роля ОУН в організації українського протинімецького і протибольшевицького резистансу підчас другої світової війни?.

Відповідь: На це питання, кожний, хто ним цікавиться, найде вичерпну відповідь у недавно перевиданій брошурі п. н. „ОУН в другій світовій війні". Тут я можу лише в сконденזованій формі передати сказане в тій брошурі. Коли йдеться про протибольшевицький резистанс, то він в другій свідовій війні в нічому не мінявся, як він був ведений УВО і ОУН від самого початку їхнього заіснування і акції до другої світової війни, аж на те, що та акція в часі другої світової війни була посилена і примінено ті методи і засоби, яких вимагав кожночасний наступ московського большевизму проти українства, зокрема по занятті большевиками у вересні 1939 року Західніх Земель України.

Коли йдеться про питання протинімецького резистансу в другій світовій війні, то кожночасна політика Проводу Українських Націоналістів, який унапрямлює політику і акцію ОУН була зумовлена кожночасним наставленням гітлерівської, і не лише гітлерівської, Німеччини, супроти України, чи українського народу, і його змагань за привернення суверенности Українській Державі. Для ПУН, ще під головуванням сл. п. полк. Е. Коновальця, який і покинув Німеччину, а відтак і під головуванням полк. А. Мельника, було відомим і ясним, ще далеко до другої світової війни, не лише з літератури в центрі якою був „Майн Кампф" Гітлера, але й з практичної політики, зокрема становища гітлерівської Німеччини супроти Карпатської України в 1939 році, що в політиці гітлерівської Німеччини немає місця Україна, чи визвольні змагання українського народу за привернення суверенности Українській Державі, і що ця Німеччина не то що не буде сприяти тим змаганням, але буде їх поборювати. І тому ПУН, а в тому й ОУН, категорично відмовились від всякої політичної співпраці і походу гітлерівської Німеччини в другій світовій війні, байдуже проти кого. Коли в червні 1941. року, гітлерівська Німеччина пішла походом проти Совєтського Союзу, тоді члени ОУН, так рядові, як і провідні, включно з деякими членами ПУН, з наказу ПУН, продиралися „на зелено", чи конспіративно, через німецько-совєтський фронт, чи в слід за фронтом, щоб усвідомлювати український нарід у ворожих замірах гітлерівської Німеччини супроти України і українського народу, та його визвольних змагань.

ПУН не помилявся в оцінці німецької політики. Гітлерівська Німеччина, лише вступивши на українські землі виявила свою нищівну політику супроти українського народу і його визвольних змагань. В наслідок того ПУН і ОУН почали чинний спротив тій нищівній політиці гітлерівської Німеччини в Україні.

Вже дня 5. серпня 1941. року у Львові, ПУН, а в тому й ОУН, заключили умову з командантом т. зв. Поліської Січі, про спільний збройний спротив нищівній політиці гітлерівської Німеччини в Україні. Поліську Січ переіменовано згодом в Українську Повстанчу Армію, в склад якої ввійшли рядові і провідні члени ОУН, яка веде збройну боротьбу по сьогоднішній день, хоч під зміненим командуванням. В слід за тим, оскільки не помиляюсь, дня 20 листопада 1941 року в Києві, під керівництвом заступника Голови ПУН сл. п. Олега Ольжича-Кандиби, відбулась нарада провідного активу ОУН, в приявности членів ПУН ген. Капустянського і моїй, на якій вирішено, що для посилення збройної протинімецько-гітлерівської акції-боротьби, ПУН-ОУН приступає і организує підпільно-революційну акцію проти нищівної гітлерівсько - німецької адміністрації і большевицьких аґентур, які, в дечому, головно в нищені українства, тісно співпрацювали: В той спосіб, вже осінню 1941 року почався могутній, суцільним фронтом, збройний і підпільно-революційний протинімецький резистанс, якого стрижнем стали ПУН-ОУН. В тому протинімецькому резистансі ПУН - ОУН втратили сотні провідних і рядових членів, яких тут неможливо перечислити, на чолі з Оленою Телігою і членом ПУН заступником Голови ПУН Олегом Кандибою-Ольжичем.

в) Що можете сказати про існування і ролю ОУН у визвольній боротьбі на Рідних Землях після другої світової війни та сьогодні?

На це питання можна відповісти дуже коротко і ця відповідь випливає з відповіді на попереднє питання. Від 1943 року, протинімецький резистанс, започаткований в 1941 році, який я щойно описав, розрісся до всенаціонального резистансу, в якому взяли участь елементи зі всіх шарів української н а ц і о н а л ь н о ї спільноти, на всіх землях України, без уваги на політичне зрізничкування і церковно-релігійні в і р о і с п о відання. Але, хай мені буде вільно сказати, що все ж таки, стрижнем того резистансу, тепер вже протибольшевицького, є українські націоналісти, тобто ОУН і ОУНР. Деяка частина того резистансу, тобто упістів і підпільників-революціонерів, опинилася, з тих, чи інших причин, на еміграції. Але більшість залишилась на Рідних Землях і сьогодні продовжує протибольшевицький резистанс, про що загально відомо. При підході і оцінці того ризистансу, треба мати на увазі збройно-боєвий резистанс УПА, в якому, як вже сказано, находяться різні елементи і відбувається під одним командуванням, та підпільно-революційний резистанс, який немає вже суцільного керівництва, лише, коли йдеться про організований резистанс, окремо веде його ОУН, а окремо ОУНР; яким, як одним так другим допомагають широкі шари українського громадянства. Цей поділ підпільно-революційного резистансу зумовлений також відмінною тактикою обидвох організацій, про що тут не будемо говорити. З тим резистансом на Рідних Землях, ПУН - ОУН вдержує постійні, хоч утяжливі, зв'язки.

г). Яке відношення Проводу Українських Націоналістів до інших націоналістичних груп?

Не знаю, що маєте на увазі, коли питаєте і вимінюєте „груп"? Мені, під сучасну пору, поза ОУН, відомо лише про одну націоналістичну групу, а саме, ОУНР, якщо вона не зійшла з ідеалістичних світоглядових заложень, бо, як я вже в одній з попередніх відповідей зазначив, націоналізм і націоналістичність зумовлена є ідеалістичним світоглядом, зокрема в соціологічному розумінні, де, згідно з органічною теорією нації, витворюється духово-культурна однотність, що і є основним для НАЦІЇ. Але якби воно там не було, то ПУН, згідно з принятою III-тім ВЗУН-ом резолюцією, що монополізація життя є протиприродним, ставиться до всіх українських політичних угрупувань, а в тому й до націоналістичних, толерантно. Идеться лише про те, щоб і ті інші групи це розуміли і відвзаємнювалися тією ж, чи такою ж толерантністю.

ґ). Яке відношення ПУН до УГВРади?

Якщо УГВРада дійсно існує на Рідних Землях, так як існує ЗПУГВРади на еміграції, то ПУН мусить цей факт враховувати і відноситися до неї, як одного, з революційних чинників діючого на Рідних Землях.

д). Яке відношення ПУН і ОУН до Українського Державного Центру?

Думаю, що маєте на увазі реорганізований державний Центр УНР, з Українською Національною Радою на чолі. Якщо так, то про відношення ПУН і ОУН до того Державного Центру проречисто говорить факт, що ОУН, якої політику унапрямлює ПУН, має своїх представників у УНРаді, а також у її Виконному Органі, одже ж відношення наскрізь позитивне. Зрештою поминаючи й цей факт, то позитивне відношення підтверджує ще й другий факт, а саме, що ПУН-ОУН ініціювали консолідацію, про що вже була згадка, і брали активну участь в реорганізації Державного Центру і творенні УНРади, а тимсамим є її співтворцями. І позитивне відношення, не лише ПУН-ОУН, але всіх українців, до Державного Центру з УНРадою на чолі, мусить бути ще й тому, що то останній уряд Української Суверен. Держави, що його можна протиставити сьогоднішньому узурпаторському урядові в Києві, насадженому Москвою. Позитивне відношення до уряду У. Н. Р. мусимо розглядати також з площини правопорядку, якого в нашому суспільному житті, деколи, так дошкульно бракує. І в кінці, коли ми вже визнаємо той Уряд, чи Державний Центр, то мусимо його визнавати як єдиний без решти, бо там, де визнається один для еміграції, а інший на Рідних Землях, там не визнається і немає жадного Центру, а в слід за тим з жадним центром ніхто не числиться.

(Закінчення буде).

Про що не говорено на П'ятому Конґресі

(Закінчення зі стор 2-ої)

[illegible] вас, він відкладає, — отже йому треба „допомогти". Іншими словами, — **треба, щоби до нього прийшов „збірщик".** Щоб відбувся той „фізичний і моральний контакт", про який пише п. д-р Кушніренко.

Але в даному разі, Український Конґресовий Комітет з Ню Йорку, при всім його бажанню, нічого не може вдіяти. **Є це справа організацій і людей на місцях.** Вони можуть Даток збирати, а можуть і не збирати, — це діло їх ініціятиви, бажання і розуміння справи. Тут жадного приказу і примусу згори не може бути. Український Конґресовий Комітет лише дуже рекомендує і просить свої Відділи і місцеві організації, щоби цей спосіб застосували. Рекомендує і просить на підставі успішного досвіду в інших місцях.

Але, як ми вже не раз зазначали: ще й досі тут стоять на перешкоді певні „пересуди". З одного боку, „не годиться" за збірку грошей брати гонорар. А, з другого боку, праця збірщика не легка праця: це — витрата часу, енергії, певних моральних зусиль. За все це — в Америці платиться.

Де ж вихід?

Український Конґресовий Комітет уже відразу на це відповів: в діловому підході. Коли в місцевій громаді є люди, що можуть присвятити певну кількість свого часу — безплатній громадській праці, — гаразд. Коли нема, — треба мати відповідну людину — за винагородою.

Але не може справа безконечно „висіти в повітрі". У кожного українського громадянина мусить побувати збірщик. Не лише за Датком, але також з українською книжкою, літературною новинкою і т. д. Розуміється, коректно, делікатно, на засаді абсолютної добровільности. А ми певні, що обі сторони залишаться вповні вдоволені.

ЛАРИСА ТИМОШЕНКО,

донька інж. Григорія й Ельвіни Тимошенко, українка, що влітку 1950 року приїхала до ЗДА, скінчила за два роки, з титулом „магістра соціяльних наук" (порівняльно з европейськими науковими ступнями), Брин Мавр Каледж біля Филаделфії. Її особливі здібності спонукали названий Каледж дати їй стипендію для вможливлення студій, дарма, що вона не мала ніяких американських знайомств ані референцій. Після виходу з Ка-

Лариса Тимошенко

леджу, Лариса Тимошенко дістала негайно працю, як психіятрично-соціяльний працівник в державному шпиталі в Норріставн, Па., але вона плянує продовжувати фахові студії, щоб одержати докторат соціяльних наук. Скінчила українську приватну ґімназію на еміґрації, в Інсбруці (Австрія) та студіювала в тамошньому університеті медицину, але мусіла перервати студії ізза виїзду до ЗДА. Є активною діячкою Об'єднання Української Демократичної Молоді.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

Торонто, Канада

Велика демонстрація АБН

Торонто (ак). — Використовуючи наради 18. Міжнародної Конференції Червоного Хреста в Торонті та приявність на ній совєтських і сателітних делеґацій, Антибольшевицький Бльок Народів, що об'єднує еміґрації майже всіх підсовєтських народів, влаштував у неділю 27 липня 1952 в тому ж місті велику демонстрацію. В демонстрації взяли участь білоруси, болгари ,хорвати, мадяри, литовці, лотиші, румуни, словаки й українці. Організовані лави всіх цих народів, з національними прапорами й таблицями на чолі кожної групи, взяли участь з відповідними транспарентами та написами в святочному богослуженні за перемогу правди і справедливости, що відбулося в Трініті-парку коло ґреко-кат. церкви. Врочистість богослужби, грімка пісня і кінцеві національно-релігійні гимни, що їх відспівали організовані лави всіх народів, передані через гучномовці, робили могутнє враження. По богослужбі розгорнувся спонтанно великий похід, на переді якого станули прапори всіх національних груп Канади і в якому коло 10,000 маніфестантів у шістках у зразковому порядку помаршували вулицею Квін-Вест аж до Сіти-Голл та пам'ятника Невідомого Вояка біля неї. Похід серед великої спеки тривав поверх годину, ладу в ньому пильнувала почесна сторожа з прапорцями різних народів. Англійські летючки, що їх роздавано зустрічним, транспаренти, що вимагали знищити совєтську тюрму народів, підтримки для резистансу по той бік залізної заслони та перестерегали канадійців перед легковажністю до Совєтів, спиняли сотки прохожих здовж шляху демонстрації. Біля Сіти-Голл національні прапори станули обабіч могили Невідомого Вояка, а тисячні маси демонстрантів залляли всю велику сумежну площу. Тут промовив до зібраних представник ЦК АБН та відчитано промову Голови тієї організації, після чого до мікрофону підступали і промовляли, протестуючи проти неволі, террору та несамовитих російсько - большевицьких практик над своїми народами представники поодиноких націй. Їх промови перебивано рясними оплесками та вигуками. Чергу промов закінчили резолюції, в яких вимагано осуду народовбивства в Совєтах, запевнення опіки Червоного Хреста для борців підсовєтського резистансу та заміни совєтських представників в Конференції Червоного Хреста справжніми представниками поневолених народів. Після резолюцій, прийнятих бурхливими оплесками, промовили до зібраних ще представник міста Торонта, контрольор Сандерс та відпоручник антикомуністичного с о ю з у профспілки Брандт. Вони запевнили приявних, що проти тиранії змагається поруч народів АБН все канадійське громадянство та свідоме робітництво Канади і висловили свою віру в те, що народи, які прийшли на демонстрацію, свою волю і правду добудуть. Обох англійських промовців прийнято знову сильними оплесками. Після вручення обом представникам канадійської громадськости резо л ю ц і й, прапори всіх націй АБН похилилися і серед святочної мовчанки делеґації від кожного народу поклали на могилу Невідомого Вояка прегарні вінки, перев'язані національними кокардами. Демонстрацію закінчено гимном Канади і тисячні маси демонстрантів, віддавши на струнко честь англійській королевій у „Гот сейв ди Квін", поважно розійшлися. Лад, дисципліна і піднеслий дух демонстрантів, що простояли серед велетенської спеки від пів першої до четвертої години, робили найкраще враження та були висловом тієї рішучости, з якою всі еміґрації поневолених Совєтами народів рішені рам'я об рам'я боротись за знищення червоної тиранії не тільки у своїх батьківщинах, але й у всьому світі.

Смерть генерала Володимира Сікевича

Торонто (ак). — В неділю, 27 липня 1952 українське громадянство з болем прийняло вістку, що відомий генерал військ Української Народної Республіки, Володимир Сікевич, помер у Торонті в ранкових годинах того дня. Покійний, що перейшов у ряди нашої армії полковником з російського війська, перебув всю кампанію Визвольної Війни і був призначений послом Української Республіки в столиці Мадярщини, Будапешті, де репрезентував свою державу аж до 1923 року. За видатні заслуги Уряд УНР іменував його генералом. У Канаді чимало прислужився до пожвавлення українського життя, зокрема до організації Стрілецької Громади та УНО. Без ген. Володимира Сікевича не обійшлася ніяка важніша національна демонстрація чи імпреза і ще в останніх роках не зважаючи на свій високий вік, Покійний об'їздив всі українські оселі в Канаді, навіть у найдальших закутинах та давав кожного дня, а то й двічі вдень доповіді чи читав спогади з визвольної війни. З початком цього року генерал об'їхав з такими ж відчитами різні осередки в Злучених Державах, після чого важко захворів і перебув поважну операцію у шпиталі св. Йосифа в Торонті. Операція повелася і ген. В. Сікевич повернувся до хати, де і заскочила його смерть на 82-му році життя. Тіло Покійного спочило в авдиторії УНО, звідки в суботу 2. серпня ц. р. відбудуться похорони. Стрілецька Громада й УНО роблять заходи, щоб ці похорони були гідними покійного генерала.

Канадійська торгівля перевищує американську й британську

Оттава. — З річного звідомлення Статистичного Бюра в Оттаві виявляється, що в минулому році канадійська закордонна торгівля добилася значних успіхів. Експорти продовж 1951 р. зросли щодо вартости на 26%, а щодо кількости — на 11% понад рівень 1950 р. В той час імпорти зросли щодо вартости на 29%, а щодо кількости — на 13%. Таким чином Канада опинилася на четвертому місці серед найбільних торговельних потуг світу, випереджуючи Німеччину і маючи перед собою лише ЗДА, В. Британію і Францію. Коли ж узяти до уваги відношення між кількістю мешканців Канади і закордонною торгівлею, тоді побачимо, що Канада розвинула свою закордонну торгівлю більше як будь яка інша із згаданих країн. В цьому ділі випереджують Канаду тільки Гонконг і Нова Зеляндія. Щоправда в післявоєнних роках Канада була на третьому місці, але не слід забувати, що від того часу багато дечого змінилося на европейському континенті. Відбудовано европейський промисл, економіка европейських країн зросла, а з тим і участь Франції й Німеччини в торгівлі на світових ринках.

Підраховуючи в американських долярах, канадійський експорт виносив мин. року 4,054,000,000 дол. під час коли імпорти осягли суму 4,240,000,000 дол. В торгівлі з ЗДА Канада була їх найбільшим доставцем товарів, а водночас і найбільшим їхнім покупцем. В торгівлі з В. Британією Канада стояла на другому місці (за ЗДА), доставляючи їй 6,7% усіх британських імпортів. Як покупець британських товарів Канада була на четвертому місці.

Платня для ветеранів корейської війни почнеться з 20 серпня

Вашингтон. — Починаючи з 20 серпня, ветерани Корейської війни почнуть діставати признану їм платню на заплату школи, як це недавно ухвалив Конґрес. Одначе теперішній закон більше суворий ніж попередній у цій справі, бо заплата не йде просто до школи, до якої ветеран запишеться, тільки дістає гроші на руку і з них самий оплачує школу. Це зроблено на те, щоб школа була справжньою школою, з якої ветеран може користати. Отже, хоч ветеран Корейської війни діставатиме менше грошей на науку, ніж було попередньо, але така наука буде солідною, яка може принести йому більший хосен ніж давніші школи. Хто хоче користати з такої наукової допомоги, мас доказати, що він був звільнений з військової служби не раніше як 27 червня 1950 р. На всякий випадок ветеран мусить довести, що він відслужив найменше 90 днів у війську, все одно, чи в Кореї, чи де інде. Хто не мас почесного вислуження, — не може дістати допомоги на оплату школи. Закон дас вислуженому воякові півтора дня науки за кожний вислужений день в активній військовій службі, одначе не більше як за 36 мдсяців школи. У практиці це вистачить на чотири роки науки, бо шкільна наука триває тільки 9 місяців у році.

Листування Редакції

Д. К. — На Ваш запит відповідаємо, що „Поради для пансіонів" Г. Чіпки, що були поміщені в „Свободі" не відноситься до ніякого відомого нам того роду підприємства, а зокрема пансіону М. і Д. Куличичів.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Лорейн, Огайо

„Лорейнське чудо".

(Замість відкритого листа до всіх наших заокеанських громад).

З датою 10 лютого 52, Комітет „Мати й Дитина" в Мюнхені, в своєму звіті про збіркову акцію для хворих і непрацездатних залишенців в Европі, писав:

„....Як бачимо, в цій збірковій кампанії перед веде комітет при „Просвіті" в Лорейн, Огайо. Голова п. Роман Левицький та секретарка п. Ольга Ліщинська доложили всіх старань, щоб збірка дала справді успішний вислід. Хоч там українська громада невелика, проте невтомна енергія організаторів доказувала чуда"... („Наше Життя", ч. 3)

Це була збірка на коляду для залишенців в европейських санаторіях і таборах. В чому заключалося „чудо"? — Лорейн вислав тоді на згадану ціль 1,135 фунтів харчів, на всю зібрану суму $312.25 (кошти пересилки покрила „Просвіта" й Клюб Українських Жінок у Лорейні).

Під Великдень ц. р. Лорейн зробив друге „чудо", на писанку до европейських таборів і санаторій з цього містечка вийшло знову 1.000 фунтів харчів, на всю зібрану суму $287.75. А під кінець квітня лорейнський комітет „Мати й Дитина" влаштував, на цю ж ціль, вечорниці з ревією й за чистий дохід з імпрези — $112 — вислав третю серію харчових пачок до Европи.

Стільки про бухгальтерійну сторінку справи. Лишається пікантне питання: в чому тут чудо?

Ставлячи це питання, ми не робимо себе надто скромними, ні — борони Боже! — не робимо закидів людям доброї волі, з мюнхенського комітету, що вжили цього вислову. Ми хочемо тільки ствердити, що ні своєї дрібки праці, ані лепти на згадану ціль ми не вважаємо чудом, тільки звичайним „нєсім обов'язком" братів і сестер супроти своїх потребуючих братів і сестер. Ми не могли ставитися байдуже супроти українських людей по лічницях, яким німецькі й інші господарі просто заявляють: „Здихайте швидше, щоб ми мали місце для своїх!... І ми не могли дати менше, бо 1) ми хотіли й хочемо справді дати поміч, а не символічний жест, чи охлап; 2) ми знаємо, що там допомоги ждуть тисячі й тисячі: немовлята, діти, матері, вдови, інваліди українських армій, вислужені вчені й громадські робітники, старці, недужі... Люди, яким допомогти повинні й мусимо — ми.

Що ж у нас зробилося для цієї справи?

Небагато: скликано двоє сходин громадянства, на яких — за коротким словом — зібрано добру третину всіх пожертв, а по решту вислано збірщиків „в народ". Коли, в випадку коляди справа протяглася через малу кількість збірщиків, за писанкою вислано в малий Лорейн 24 збірщиків. А потім трохи праці коштувала ревія й вечорниці. Це все. Як дуже мало супроти вдовілля з виконаного доброго діла супроти потребуючих братів-сестер?!...

Де ж тоді чудо, про яке писали з Мюнхену?...

Частинна загадки розгадка міститься у с т в е р д ж е н н і: „....Хоч там (у Лорейні) невелика громада"...

Йдучи бухгальтерійно за слідами справи, заявляємо, що в Лорейні є около 250 українських родин. Тому, що цілу згадану кампанію організовано проведено тільки в одній з двох лорейнських громад, можна говорити, що збіркою було охоплено около 200 родин. На них припав тягар жертвованих $712 (крім значної кількости дарованого одіння й обуви) для залишенців в Европі.

Звідсіль не важко додуматися, де зарито „чудо". Коли 200 лорейнців може дати $712, то чудо в тому, що міста з тисячами, десятками тисячів дають... далеко менше.

А раз воно так, тоді спитаємо: що воно значить?...

Якщо виправданням тих громад — в Америці і взагалі в заокеанській діяспорі — є особисті клопоти (з домами, автами тощо), то спішимось подати, що ми маємо точно такі самі клопоти. Десь будують церкву, Народний Дім? В нас, у Лорейні, саме тепер теж така будова йде...

Ні, ні — тут не може бути жадного виправдання! Тут може бути тільки або пропорційна до величини громади жертва (зібрана, чи „витанцьована" на вечорницях — однаково) — або повний блямаж.

Лорейн радо зрікається свого першого місця в Америці й, зо своєю жертвою, хоче бути там, до його місце щодо числа його громади — на п'ятдесятому, чи дальшому місці в ЗДА. І ще радніше зрікається свого „чуда". Хай, замість таких чуд, буде пропорційна натуга праці й жертвенність усіх — великих і малих" — тоді ми більше осягнемо. Бо „чуда" горстки доводять нас — не дальше Крут...

Група збірщиків і жертводавців, з Лорейну.

Американські танки в Кореї, під час бойового наступу. Хоч зливні доці утруднюють навіть рухи піхоти, проте сталеві велетні посуваються по розмоклім терені.

Посуха загрожує югославській торгівлі

Београд, Югославія. — Довга посуха, що панує в Югославії, грозить недобором у заграничній торгівлі країни. Оцінюють, що посуха вже зменшила урожай пшениці до 80 відсотків, жита до 87, ячменю до 75, а вівса до 79 — з порівнянні з минулорічним урожаєм. Якщо до десяти днів упаде дощ, то ще може направитися кукурудза, якої пересічний річний збір виносить 4 мільйони тон. Коли не буде дощу, то Югославія стратить 500,000 тон курудзи, які вона звичайно вивозить та в той спосіб збалянсує свій бюджет, бо щороку мусять купувати коло 300,000 тон пшениці. Цього року югославський уряд уже закупив 150,000 тон пшениці в Канаді, Туреччині та Сирії, платячи за неї долярами та англійськими фунтами. Маршал Тіто обмежує пляни колективізації, хоч і вірить, що тільки вона принесе добробут Югославії.

ПТАХ ЗАПАЛИВ ДЕРЕВО НА МІСЬКІ ВУЛИЦІ

Джексон, Міш. — Так твердить пожежна сторожа дільниці Блекмен у місті Джексон. Пожежники мусіли гасити вогонь на дереві, що стояло на вулиці і в своєму звіті подали, що „птахи бавилися коробкою сірників і запалили дерево, на якому сиділи. Птахи схопили сірники на землі і занесли їх на головню дерева.

Західні німці не хочуть монархії

Бонн, Німеччина. — Тут проголошено вислідн з запитів, якими хотіли дослідити, як тепер німці з Західної Німеччини ставляться до монархії. Запитували 2,000 осіб, і тільки 32 відсотки заявилися за тим, що вони бажають собі цісаря. 36 відсотків були проти монархії, а 32 відсотки нерішені. З запитуваних 32 відсотки не роуміли слова „монархія", і відповідали, що це „отрута в цигарках", або що „це щось в цирку". За монархією заявилися люди старші віком, ті, що ще пам'ятають часи кайзера. З них аж 51 відсоткок заявилися за монархією.

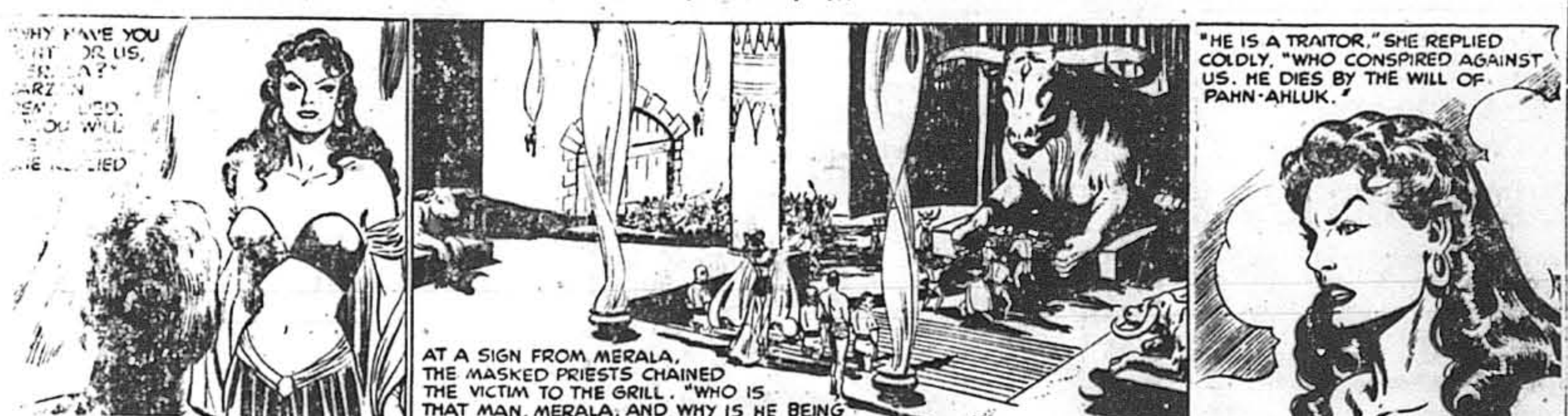
Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ГРИЦАЙ, член від. 438 УНС, помер 22. липня в Easton Hospital. Похорон відбувся 26. липня при участи членів від 438 і знайомих з погребового заведення до церкви а відтак на цвинтар. В. Й. П.!
С. Терлецький, секр.

ЯКІВ ВОЙТОВИЧ, член „Запорозької Січі", від 263 УНСоюзу у Фултон, Н. Й., помер 26. липня ц. р., проживши 62 роки. Покійний родився в с. Липа, пов. Добромиль, Україна. Полишив у смутку жену Марію і 3 сини, Михайла, Івана й Володимира. Похорон відбувся 29. липня ц. р. з Римо-Кат. церкви, при участи членів, кревних і приятелів. В. Й. П.!
Мирон Співак, секр.

ГРИГОРІЙ СЛАВУТА, член 364 відділу УНСоюзу, Бр. св. Василія Великого в Клівленд, Огайо, помер дня 29. червня, 1952 р., по довгій недузі. Покійний родився в селі Люблянки Нижні, пов. Збараж.— Прожив 69 років. Полишив в краю дружину і двоє дорослих дітей. — Похорон відбувся 2. липня з похоронного заведення до Укр. Кат. Церкви св. ап. Петра і Павла при участи членів Братства на укр. цвинтар. В. Й. П.!
Е. Білецький, секр.

ТАРЗАН, ч. 2884. Полум'яний присуд.

„Чому ти посилала по нас, Мерале?", питав Тарзан. „Ти зараз побачиш", відповіла Мераля.

На знак Мералі замаскований жрець прикував жертву до рашпера. „Хто ця людина, Мерале, і чому її приковано до цього рашпера?", питався Тарзан.

„Це зрадник", відповіла вона холодно, „який змовлявся проти нас. Він умре на бажання Пан-Аглука".